

SLOVENSKA BČELA.

— 30 —

Izdana 1. avgusta 1851.

Spomladno jutro.

Noč perute razprostira
Černožlute čez zemljo,
Zvezda vgasne mnogotera,
Zarja lepša že nebo.

Čversto diha jutro dneva,
Rosa rože napoji,
Slavca petje se odmeva
Novo moč stvarjem dēli.

Ptičic petje mnogotero
Nas iz spanja prebudi,
Kliče nas na trud i dēlo,
Solnce noč od nas podi.

Solnce iz za gor persije
Se smeja nam prav ljubó,
Spomladansko cvēlje klije,
Duh razstira krog sladko.

Život veje že v naravi
Želni dan nam se rodi:
Že na slavskeje se zastavi
Nova Slave moč bliši.

Je stolētna noč minula
Jutro Slave se smeji,
Ptujstva noč nas ni izrula,
Zora Slave jo podi.

Vi Slaveni, sini Slave,
Velko truda vam stoji;
Te, ki slavske je narave,
Naj mogočno zadoni.

Jutro! sini ustanite,
Vite vēnce na glave;
Da vi Slave sad rodite,
Če je žlahtno vam serce.

Gregor Janežić.

S l e p i u m é t n i k .

(Po Vojvodjanki.)

V prvi polovici 18. stoletja, ko je podobarstvo (kipotvorstvo) že hira-ti jelo, je delal u delavnici Meserja Bruna v Firenci mladeneč, še ne devetnajst let star. Njegove podobe, ktere je za bližnje cerkve iz mar-mora zrezal, so jako slovele. — On spoštovavec umētnosti, je večkrat potval v Pizo in druga mesta, ki so ob reki Arno stala, razzgledavat podobe od najizverstniših umetnikov minulih časov narejene, in se tako učit krasnega kipotvorstva — umetnosti, kako se tako rekoč, mértvemu kamnu življenje udihne — vreže. In temu mladenču je bilo Goneli ime.

„Sijena“ se imenuje mestice v Italii. V nje cerkvi je postavljena podoba znamenitega Fiesolija Simona. Tu sem se je mladi Goneli napótil gledat čudalepo podobo Fiesolija. O mraku pride umetnik pred odperto

Sijensko cerkev, stopi v njo in koraka počasno proti podobi ter pridši do nje svoje oči v njo uprè in stermin zavzet o krasno izdelani podobi. Ni si je tako lepe domišljeval. —

Ne dalje od podobe je klečala v imenovani cerkvi z materjo po-božna deklica. Obè ste molile . . . Deklica je bila lepša od èiste misli angela z nebès. — Oči umetnika se vjamejo z očmi devojke, in umetnik ginjen nje milo plamečega pogleda se zaljubi v deklico — Lizeto Beruči.

Od sedaj večkrat obiše Goneli Sijeno, pa ne zavoljo podobe Fiesolijeve, ampak viditi — Lizeto. On je mislil, da brez nje živeti ne more, in je zmeraj tuhtal, kako bi prišel do nje, odkrit ji svojo ljubezen in zaslišat prihodnjo osodo, je mu li raj ali pèkel namenjen.

Enkrat, ko je ravno o njej — svojej dragej — mislil, stopi pred njega njegov nekdanji součenec z imenom Mucij Sijenski, in ga povabi seboj v neko imenitno hišo, v kterej so umetniki od nekdej gostoljubno sprejeti bili. Goneli, ne sumivši, kam ga Mucij popelja, mu poda brez izgovora roko in èez malo časa stopi v palačo Beručijevo. Kdo bi popisal radost, ki jo je Goneli v tem hipu občutil?! Kdo bi popisal čutila Lizete, ko je pred seboj v lastni palači vidila mladega umetnika, ko ga je v Sijenski cerkvi toliko gledala?! Le čutiti se da, ne pak popisati radost prvega snida.

Mucij naznaní Gonelija kakor umetnika, ki je bil serčno pozdravljen in z veseljem sprejet. —

Dodati moramo, da je Goneli mnogo neprijateljev imel, posebno pak so ga sovražili njegovi součenci iz zavisti, ko takih podob rezati niso mogli, ne znali. Mucij je bil zmed vsih naj nevarniši — vendar Goneli mislivši si ga naj boljšega prijatla mu odkrije svojo ljubezen do Lizete, in mu tudi razodene, da mu je Lizeta roko obljubila, mati nje pak da je že dan venčanja vstanovila. — Mucij, ki je tudi Lizeto ljubil, se je prekanjeno in po hinavsko ter videzno z njim veselil in mu vse dobro voščil, v sèrcu pak strašni sklep sklenul, Gonelija s poti spraviti. —

Takrat je delal Goneli podobo sv. Stepana. Kadar jo je dodelal ter zgotovil, povabi Mucija, ki nej bi se z njim veselil o lepoti krasno iz-rezljane podobe. Mucij pride, in ko podobo ugleda, se mu zavisti strašna strast v novo v sèrcu vname in on sklène, sadaj Gonelija vniči-ti. Bliže podobe ga pokliče ter spregovori: „Prekrasno, Goneli, idi, raduj in veseli se svojemu delu — glej, kako kri po žilah kipi, kako se k pogovoru odpirajo ustnice — veličastno je to delo!“ To rekiš zgra-bi pest marmornega praha in ga verže Goneliju, ki je ravno podobo bolj na tanko pregledaval, v oči. — Goneli dve, tri ure, borivši se z najstrašnišimi mukami, oslepi. —

Glas, da je umetnik oslepil, se je razširil tako hitro po okolici, kakor glas o njegovem velikem umu, in mnogi, kterim se je smilil, so noči prečuli pri njegovej postelji. On siromak je voljno terpel in živel sladkega upanja, da bo imel namreč tovaršico v tmini — svojo Lizeto. Pri njej si je mislil, mu bo roka umetna naj lepše podobe rezati znala. — Vbogi umetnik! On je više čislal in cenil zvestobo ženskih pèrs, kakor da bi si bil misliti zamogel, Lizeta mu bo nezvesta postala. — —

Meser Bruno je bil jeden tistih, katerim se je Goneli, njegov učenec naj bolj smilil. Tega prosi slepi umetnik, nej bi šel k Lizeti in njeni materi, se pogovorit o času poroke. —

Bruno, na tanko izveršivši naročilo, se verne čez nekaj dni iz Sijene domu. Na ravnost gre v izbo Gonelija. Kako je temu serce bilo, ko je Bruno v izbo stopil, kaj je čutil, si samo tisti misliti zamore, kdor je že stal pred vratni odprttega raja. On ni vidil učitelja temnega obraza, ni bral tužnega odslovlila v njegovem obličju. — „Tukej sim — reče učitelj — ter te pozdravim v imenu Lizete in njene majke, ki ste z veliko žalostjo govorile o nesrečnej prigodbi, kjer si ti oslepel. Naročile ste — — —“ „Oh govori nalogo, mu reče Goneli, kdaj bo dan poroke, dan venčanja?“ —

Meser Bruno žalostno vzdihne ter reče na dalje:

„To sporoči Lizeta, da je ona svojo rokó umetniku Goneliju obljubila, ker pa Goneli slep — umetnik več biti ne more, se tudi obljuba spolnila ne bo.“ —

„Strahota!“ — zavpije Goneli, ter skoro omedlevši sede na stol. Obledi in zmerzel pot se mu po licih vlije — „Strahota, to ni mogoče, reče na dalje, tega ni zamogla reči moja mi zvesta Lizeta, ah ne muči me dalje, učitelj!“ „Jaz ti sporočim Lizetine besede, reče žalostni Bruno na dalje. Poslušaj torej nje poročilo: „Beseda me ne veže, reče ona, pa da mu ne bom nezvesta, bom mu žena in tovaršica, pa s pogodbo, če on mojo podobo tako v marmor vreže, da slehern, kdor me pozna, marmor pogledav poreče: To je podoba Lizete Beručijeve.“

Tihota postane. — Goneli se ni solzil po zgubljenem raju, solze so mu teči nehale — za zmiraj kakor iz sanja zbudiv se spregovori:

„Podoba Lizete mora biti gotova!“

Marmor prinesejo — Goneli dela. —

Leto mine, umetnik odkrije svojo podobo, in vsak, kdor je Lizeto poznal, pogledavši marmor je rekel: „To je podoba Lizete Beručijeve!“ Učenik Bruno objemši svojega učenca in točiv solze radosti zavpije: „Mili učenec, tvoja Lizeta je lepa.“

„Da, moja je podoba, vzdihne Goneli, moj je taj marmor, — pa njegove ledene persi so Vezuv proti sercu Lizete. — Pojdi v Sijeno, povej Lizeti: Nje podoba je gotova — ženin je čaka — — v grobu!“ —

To izrekši se zgrudi mrtev — pred Lizetino podobo. — Serce mu je tuge in žalosti počlo! — — —

Zoridanovič.

M o č v e r e.

Po jeklorezu prosto zložena povest.

Že davno je bilo sonce za gorami se skrilo, že je bila temna noč svoje černe perute čez zemljo razprosterla, hrup dneva zdaj sčasoma po tihne, le v časih se še lajanje nekterega psa skoz tiho noč zasliši, alj

pa sova svojo žalostno pesem zatuli. Vse živo, kar se je po dne gibalo ino trudilo, išče pokoj, je tiho in se hoče z spanjem pokrepčati in si pridobiti novo moč za delo prihodnega dneva. Le divja, svetloboječa zverina zapusti svoje berloge in si svoj kervavi rop išče, kakor tudi kervoželjni zverini jednako tollovaji svoje zakotje zapustijo, v kojim se pred maščovavno pravico skrivajo ino se na nove hudodelstva napravljajo. Luna nastopi svoj ponočni tēk i se v časih med oblake skrije, ktere veter na ponočnem nebu goni. Zdaj tudi luči v nekem samostanu na * * škem jedna za drugo pogasnejo in brumni mnihi, kojih soglasno lepo petje je še kratko pred iz razsvetlene cerkve se glasilo, hitijo v svoje izbice k pokoju. — Pa kaj za en glas se na enkrat zasliši v sred tihe noči? To je zvona glas iz cerkve samostana. Kaj pa pomeni ovo zvoenje ob tako nenavadnej uri? Saj še ni juternica! — ponočni čuvaj je še le komaj polnočno uro odklical. Alj pa morebiti mnihe k' polnočnici v kor kliče? Pa saj so svojo uro molitve ravno pred odpravili. — Le še zvoní — ino večkrat! premolkne. — Kako milo poje zvon, kakor bi koga na pomoč klical! — —

V cerkvi se luči zasvetijo, in kmal se pomoli iz cerkve mladi cerkevni strežaj z zvončekom in svetilnico v rokah, za njim pa pridejo duhoven z sv. popotnico v torbici na persih, koje nekemu bolniku nesejo, da bi ga previdili i pokrepčali za dolgo pot v večnost, to je pomenil zvona glas, — zato je on tako milo klical. Časti vredno, ja sveto je ovo opravilo i pot vsigdar, kadar se pa v tihej, svetlej noči stori, ko mir nad zemljo kraljuje, tedaj se mi pa vse še lepši, i tako čudoviten i skrivnosten zdi, da je serce vselej močno i čudno ganjeno. Zdi se mi, kakor bi bil cel svet velika lepa cerkev, i jasno nebo veliki o tar, na katerem se tisuč zvezd kakor ravno toljko sveč peržiga, šumljanje večernega veterca pa kakor šeptanje veliko nevidnih molivcev, koji Boga v presv. sakramentu molijo. — Vonder poglejmo zdaj za mnihom i njegovim tovaršem, kam da gresta, i kaj se morebiti njima bode zgodilo.

Mladi fantiček, zornolicast, kteremu se zlatorumeni lasje iz glave v kodercah vsipajo, gre belo oblečen kot angelc popred, svojemu Bogu pot perpravljaje, kterega duhoven v podobi belega kruha nesejo ino šeptaje molijo, vmes pa v časih, kakor je navada, zvonček zažvenklá. Luč svetilnice nam pusti viditi, kakó po tihej dolini, kakor dve senci plavata, in od daleč še běli koretec mniha iz temnine zableši, dokler ju gojzd v svojo gosto temo vzame, skoz katerega pot k bolniku pelja. — Čudno prijetni občutki napolnujo človeku serce, kadar se v mirnej tihej noči v kakem logu prehaja. Zdi se, kakor bi v drugi svet prišel. Ponočno sonce, bela luna plava na nebu i prede svoje sreberne trake skoz košate drevesa na zemljo, iz katere sapice, kakor dihleji spijočega, proti nebu puhtijo. Vse je tukej tako tiho, i vonder je, kakor bi se tukaj neko skrivnostno življenje razodevalo. Verhi dreves se gibajo, radovedni, kaj se pod njimi godí, ino v vejih šumlja, kakor bi se drevesa od tega pogovarjale, kar so čez dan slišale, vmes pa v časih kaka ptčica se iz spanja zbudivša oglasi. Sence dreves prav pošastne podobe imajo, ino mislil bi, da zdaj škrateljni loga svoje ponočne zbore deržijo.

Taki in jednaki občutki so morebiti dro tudi serca naših ponočnih potovavcov napolnili, koje spet pojiskati hočemo. Da bi bolnemu hitrej

duhovska pomoč došla, se iz ceste na stezdo podasta, ki jima precej pota perkrati. Pa kaj je fantiču, da tako plašno okolj sebe pogleduje i se vsakega šumenja vstraši? Alj ga morebiti pošastne sence takó z strahom napolnijo? Od starega mniha dobro podučen se praznih reči ne boji; — pa slišati je bilo večkrat, da ni varno po ovem gojzdu potovati, ker se hudobni tolovaji po tajistem klatijo, koji so že več potnih ljudi napadli, obropali i tudi nektere vmorili. Ko mnih spoznajo, zakaj fantič svoje korake takó overa, ga k veči urnosti opominvaje nagovorijo: „Le urno hodiva, de k' bolniku prepozno ne prideva! Ne boj se nobene reči, ljubček moj! tolovaji nimajo nič do naju. Ako ravno nar veči blago celega sveta nosiva, vonder nimava kaj per sebi, kar bi se moglo jim dopasti; najno življenje pa je v božjih rokah. Le nje-mu se perporočiva, gotovo bo tedaj naju pred vsim hudim obvaroval.“ Na te besede začnejo mnih spet moliti i tudi fantič jim pobožno odgovarja, zraven pa še tudi zdihne, da bi le že enkrat na kraju gojzda bla. Že sta ga bila precej za seboj pustila, — le še za četvert ure ga imata pred seboj, ino ravno sta bla neki grič prekoračila ter pred neko kernico prišla, skoz katero se je stezda dalej vila. Krog in krog med pečovjem košate bukve rastejo in le na nekterih krajih luna gosto temo v ovej gnjači nekoliko razsveti. Višej vzdigne fant svetilnico, da bi v temnini se kam ne zaletela, zraven pa še v časih z zvončekom zacingla. Še nista bla odmolila, kar jima iznenada grozen glas: „Stojta!“ zadoni; v tem hipu tudi močna roka fantiča za gerlo zagrabi ino nad njegovo glavo silni hanžar zablšči. Zvonček mu izpade na tla, le še svetilnico obderži, i per nje luči se zdaj vidi, da sta od treh strašnih tolovajev zasačena. Nar starejši, pa tudi, kakor se vidi nar hujši, fantiča derži, in ga hoče koj pehniti; ne daleč proč pa še dva nekoliko mlajša tudi z bosimi hanžarji stojita. Vsi se nekaj osupnjeno gledajo. Stari mnih se nar prej zavejo in tolovaje takole nagovorijo: „Kaj hočete od naju, in zakaj ne pustite naju dalej potovati? Saj jaz stari mož i lele mali fantič nisva vam tako nevarna. Tuđi posvetnega blaga nimava, kar bi vam moglo dopasti. Kar pa imam vam iz serca rad dam, nam-reč: Božji blagoslov,“ i na te besede jih z nar Svetejšim blagoslovijo. Čudno je bilo viditi, kar se je zdaj godilo. Kakor bi bila tolovaje kaka nebeska luč obsvetila, opotekajo se omamljeni nazaj i padejo nehoteč na kolena. V tem luna med drevesi prisije in ovi čudni prizor razsveti. — Tolovaji jima zdaj z rokami migajo, naj bi odšla. Ko jih mnih takó močno ganjene vidijo, jih pohlevno zavolj hudobnega življenja svarijo in jih k poboljšanju opominjajo. Vidi se, da ove besede njim globoko v serce režejo, da se je včst spet zbudila, ki je tako dolgo terdo spala; — nezmožni so kaj pregovoriti, le z glavo nekoliko kimajo.

Radi bi se mnih še dalej tukaj mudili, de bi nesrečne na pravo pot pokore in poboljšanja napravili. — pa njih dolžnost jih k bolniku kliče, zatorej se zdaj odpravijo; vonder še gredé za milost čez razbojnike k Bogu molijo. —

Kmal sta na kraju gojzda in že se iz hiše bolnika luč sveti ter ju viža, kje da je duhovne pomoči potreba. Silno težko jih bolnik že očakuje; zakaj, kakor so telesne bolečine hude, takó tudi serce marsiktere poteže i rane ima, ko jih svojemu dušnemu zdravitelju razodeti želi, da bi tolažbo zadosegel in mir svojej duši. — — —

Sv. opravilo je dokončano, bolnik je ozdravljen na svojej duši: da bi le truplo tudi takó hitro in gotovo ozdravelo! Ako ravno bolnik ni več tako otožen, ampak potolažen je, in rekel bi, prav veselega obraza in skorej nobene bolečine več ne čuti, je vonder le kakor bi luč življenja slednokrat še razsvetila, potem pa vgasne. Od dolgega potovanja in prebudene noči vtrudeni, kakor tudi od dogodbe po noči so stari mnih skorej oslavljeni, tudi fantič je precej truden, zató jih hvaležni ljudje do samostana pustijo peliati. — Bolniku so bolečine odienjale, to je, smert je ga vseh bolezní rešila, šel je spat i počivat v hladno krilo zemlje, kjer vsaka bolečina mine. V gojzdu in v njegovej okolici od teh dob ni bilo več slišati nobene roparije, nobenega napada in hudočelstva, tolovajev ni bilo več čutiti, pripovedovalo se je pa da so, sili svojega nevarnega in nesrečnega življenja, romali v svete kraje, se z Bogom spraviti. — —

Ako se praša, kaj da je starega duhovna gnalo, tako radovoljno in tudi neprestrašeno svojo dolžnost v sred noči dopolniti? Kaj da je bolnika takó vmirilo in potolažilo? — in kaj da je posebno divje tolovaje takó silno premoglo, da prej kervoželjni volkovi, zdaj kakor krotke jagneta na kolena padejo in svoje navadno življenje zapustijo? takó se mora reči, da je to samó le zamogla — „Moč vere.“

Josip Višarski.

Književni jezik slavjanski.

Naši naročniki so vsi iskreni domorodci. Za domorodca pa sedaj ni slajše, ni imenitnejše ni svetejše misli, kakor tista novič u Zagrebu izbujena misel: napraviti jeden književni jezik slavjanski. Veselo je gledati, da je ta krasna mislenka zavzela vsa domorodna serca na jugu in severju. Smo prepričani, da bode naše bravece veselilo slišati, kaj od te reči pišejo drugi Slavjani. Slovenci! berite i sodite: „više oči vidi više.“ —

„Vojvodjanka“ — časopis serbski — u číslu 49. piše tole: „Da mi Slaveni sploh za jednim jezikom književnim težiti moramo, to se mi zdi jako potrebno i k cilju primerno; da bi pa mi pri tej priči ruski jezik za književni jezik povzdignuli, to je najmenj, če ne težka, saj huda in mučna naloga. Bolje bi bilo k temu se prizadevati, da najpred jeden književni jezik u celem jugoslavenskem svētu zavedemo, da se Serbi, Horvati, Bugari i Slovenci bratovsko zagerle, da se književnici ovih narodov na jedno město, — pa naj bode u Beogradu sredina jugoslawenstva, — sbero, naj tamo vsaki svoje mnenje u tej stvari predloži in odda, naj da ne bode hegemonie, strasti, sebičnosti, naj da gospoduje homologia, jednakopravnost, uzajemnost, naj da sodijo, izbero in naredijo, kako je naj bolje in kar je najbolje, da se na vsako narodnost obzir vzeme in se njej pravica godi, da se tim jeden jezik književni, za jedno književnost, za jedno čelo jugoslawenstvo, koje danas čez 12 milionov duš šteje, ustanovi i zavede.“

„Lumir“ u zlatnom Pragu piše sledeći sostavek: „Poklic od slavnega odbora Zagrebske matice na slavjanski shod, kjer bi se posve-tovalo zastran književnega jezika slavjanskega, je zbudil tudi u Pragu, kar nam znano, trojni glas. Perva dva, natisnjena u „Südslavische Zeitung“, razun tega, da to rěč pohvalijo i poterdijo, nič posebnega ne obsežejo. Tretji glas pod napisom: „Mišlenky v všeslovanskem pismenem jazyce“ od Jožefa Fr. Šumavskega je pretečeni teden na svitlo prišel u Pragu pri Jar. Pospisilu in njegova kratka misel je: „Slovani bodo jeden spisovni jezik imeli, zato ker ga imeti morajo, le glejmo, da vse použijemo in nič ne zamaramo,“ kar nas k tej reči zaželenej peljati zamore.“ Tudi se tam podajajo nektera sredstva, da te citj in konec dosežemo. Zeleči, da bi si česki bravci te spis omislili, pustimo raz-sodbo nad tem spisu vsakemu posebej. Dalej zamoremo tudi za gotovo oznaniti, da berž ko berž drugi spisek na světlo pride, ki nam poda in malo razs eti predmete za prvo in praktično branje iz cerkvenega (staroslavenskega) jezika.“ —

Sloveč jezikoslovec nam iz Dunaja zastran ove reči lete ver-stice piše:

„Vaš sostavek u Bčeli od 1. julija sem prebral, jako je mi dopa-del; — vendar moram Vam resnico povedati, da jes in še mnogo dru-gih nismo s Vami jedinih misli. Ali mislite, da ni mogoče jeden jedini književni jezik ustrojiti? Preberite ruščino, preberite staroslavenščino, ali niste slovenščini še bolj podobni kakor ilirščina, ki se nigde ne govori? Ali staroslavenščina ni tudi drugim slavjanskim narečjem jednako podobna? Čmu štiri mēsto jednega? Veliko se zdaj piše in govori, različne so misli pojedinih Slavenov, pa gotovo je jih naj več, ki so za jeden književni jezik vneti ali pa so specifikarji. Tudi tu pri nas se zdaj več in več zastran tega govori. Naj več jih je s menoj jedne misli, posebno Jugoslaveni: Horvati in Kranjci in tudi Čehi. Bote vidili, da si bodedo brez shoda (zakaj tega nam ne bodo dovolili) do jednega jezika dokopali. Ali bode ruščina ali staroslavenščina zmagala, tu so misli razcepljene. Po mojih mislih bi bilo poslednje naj ložej upe-ljati iz različnih obzirov, posebno ker je tako rekoč naš prvi sveti jezik in ga tudi Polaci ne sovražijo. Zakaj tim bodeš vse ložej vrinul kakor ruščino. Scer ste si pa ruščina in staroslavenščina tako podobni, da ste razun nekterih pismen in oblik clo jednaki. Da se pa mora starosla-venščina še popiliti je gotovo, kakor je pri vsih drugih jezicih bilo.“ —

Iz Kranjskega smo prejeli sledeči listič:

„Prav je tako, da je tudi „slov. Bčela“ zastran književnega jezika slavjanskega nekaj pregovorila. Povem Vam, jaz nisim za štiri književ-ne jezike, — jaz sem u jezikoslovnih zadevah skoz i skoz radikalec, jaz sem (pokrizajte se!) — hud panslavist; moje geslo je: jeden jedini književni jezik za vse Slavjane! Odkritoserčno bodem svoje že davno u sercu zakrite misli razodel; pa povem, da nisim terdovraten, da rad od svojih misli odstopim, ako hitro kdo kaj boljšega znajde. Jeden književni jezik slavjanski dobimo takole:

a) prideržimo abcedo in azbuko, ali učimo se obojno; ne zaver-zimo ne latinice ne cirilice, pa tudi ne delajmo novih alfabetov, nehajmo za božje ime biti abcedarji! —

b) Zaderžimo vsa štiri narečja, vse prav slavjanske besede, pa pišimo vsi po jedne slovnici: jedna slovnica za vse Slavjane! Sloga u slovniskih izrazih! —

To je taj moja misel: naj piše rusko, ilirsko, česko in polsko narečje vsako lepo po svojem, alj vsi Slavjani po jedne slovnici, ali v latinskem ali u cirilskem alfabetu! —

To obćenoslavjansko slovnico bode pa gotovo kak posamezen jezikoslovec ložej sostavil, kakor sbor vsih učenih družtev; tudi se mi zdi, da bode taka slovnica morala jako po staroslavensčini dišeti. Bog izbudi tacega moža: te bi bil pravi mesijaz za Slavjane! —

Kratko številoslovje.

(Dalje.)

Od sedmičke do devetke.

Pri vaji poštevavanja sedmičke, osmičke in devetke se moremo spet navadnih čert poslužiti, in jo od $1 \times 7, 2 \times 7 \dots$ do 10×7 , od $1 \times 8, 2 \times 8 \dots$ do 10×8 , od $1 \times 9, 2 \times 9 \dots$ do 10×9 na deski speljati, ali pa otroke vaditi, da jo na ploščah speljujejo, in si tako dobro razumijo, koliko znes dvakrat po sedem, trikrat po sedem i. t. d. Potem bomo pa razložili vsako teh števil, sedmičko u šestko in enojko, osmičko v šestko in dvojko, devetko v šestko in trojko. Se vé, da moramo vsako posebe toliko časa vaditi, dokler prav dobro ne gre, t. j. dokler da otročičem bo jasno, da sedem reči (kosov) veljajo toliko šestic in enojk, osem toliko šestic, in dvojč, devet toliko šestic in trojač (grošev), kolikor jedna krajcarjev velja. Napeljevali jih bomo takole, n. p. kupimo sedem palic trakov po krajcarju palico, koliko moramo plačati? Otroci bodo rekli: ako palico po krajcarju plačamo, bomo za sedem palic plačali sedem krajcarjev. Učitelj naj opomene, da namest sedem krajcarjev, moremo dati jedno šestico, in jeden krajcar, in veleval odgovor ponoviti: ako palica trakov velja jeden krajcar, 7 palic velja jedno šestico, in jeden krajcer.

Se plača palica po 2 kr. in se praša: koliko šestic in krajcarjev bodemo morali za vse sedem dati. Odgovor bo: ako palico plačamo po 2 kr. bomo dali za 7 pal. 2 šestici, in 2 kr. — Tako se postopa naprej, dokler se ne vidi, da so otroci pravilo zapopadli. Tega se prepričati, skoči učitelj v drugo desetko, in predloži zadače n. p. plačamo en funt sladkora, kave, mesa i. t. d. po 13, 15, 16, 17 . . . kr. koliko moramo plačati, ako vzamemo sedem liber sladkora, kave, mesa i. t. d. Ako so deca pravilo zapopadla, bodo odgovorila: 13, 15, 16, 17 . . . šestic in 13, 15, 16, 17 . . . krajcarjev — in sada naj soštejejo, koliko to znese v rajniših. Ni treba opomniti, da bomo na enkrat le jedno tako zadačo predložili — in ako otroci je prav ne rešijo, je vsigdar na enojko se ozreti opomnuli t. j. pri vsakej zmoti je znovič prašali;

koliko velja sedem palic, ako jedna velja jeden krajcar, in je tako naprej vodili, dokler ne gre urno. Ravno tako bomo v poštevi osmičke, in devetke postopali. Razložimo jo, ko je po čertah dobro vajena, v šestke in dvojke ali v dvojače, kupujmo osem reči (kosov) po enem krajcarju, potle po 2, 3, 4 toliko časa, da otroci razumijo, da za osem kosov moramo plačati toliko šestic, in dvojač, kolikor krajcarjev jeden velja. Zadače, kakor: palica, prač, merca velja 11, 12 19, 20 do 59 kr., koliko moramo našeti za osem palic . . . i . t . d. bodo lahko rešili; in po tem jim damo ceno tudi v rajniših, in krajcarjih, n. p. četverak (bèrenaj) rži je po 6 fl. in 48 kr. koliko dobimo za osem četverakov? odgovor, 6 krat po osem, ali kar se na tej stopnji že sme prebrniti, 8 krat po 6 rajniš — pa še 48 šestic, in 48 dvojač — 6×8 je 48 fl. 48 šestic da 4 fl. in 48 kr. 48 dvojač, ki jih 30 gre na rajniš, znese 1 fl. 18 dvoj. posledne znesejo 36 kr. ukup 48 in 4 = 52 — 52 in 1 = 53. Imamo še 48 kr. in 36 kr. 30 in 30 je spet jeden fl. še imamo črez 18 in 6 kr. kar stori 24 kr. — tako vse ukup? — Naj se vsigdar zadača in rešitev ponovi ali opeti, in tako pomnež in um urita. —

Iz tega se vidi, kako se lahko tudi devetka pošteva ako se razdeli v šestke in trojke, ali v denarjih v šestice, in trojače (groše). Vadbe so take, kakor poprejšne. Poslednič kupujemo devet reči (kosov) po 1, 2, 3 . . . kr. in najdemo pravilo, da jih devet velja toliko šestic in trojač, kolikor krajcarjev velja jedna n. p. 1 knjiga velja 17 kr. koliko 9? odg. 17 šestic, in 17 trojač, une znesejo 1 fl. in 42 kr. lete 51 kr. k 51 doštejem 9 da imam sopet 1 fl., od 42 odštejem 9, mi ostane 33 kr. celi znesek je torej 2 fl. 33 kr. Tako se napreduje, in zadnič se kupuje 9 kosov tudi po rajniših in krajcarjih. Pri tej priči se bo učitelj nekoliko ustanovil, in se osvedočil, ali otročiči poštevo vseh čisel od 1 — 9 dobro in na tanjko umijo, in u opetovanju tajstih se dalje mudil, u kterih bi ne bili še dosti urjeni. — Pri takem postopanju se bodo poštevanke lahko naučili, in na vsako prašanje: koliko znese to, ali uno čislo po toliko, ali tolikokrat vzeto? urno odgovor dali.

O tej dobi se more otrokom pokazati: da je vse jedno, ako se reče 2 krat po 9, ali 9 krat po 2, t. j. neka se pošteje mala ali večja poštevka, znesek je vedno taisti. —

Pošteva desetek.

Iz štetja učenci poznajo desetke. Za našo namero je dosti, ako jih sada vodimo spoznovati, koliko znesete dve, koliko znesejo tri — do šest desetek (desetic), ki dajo šestdeset (šestred) krajcarjev ali po ukupnem imenu: 1 rajniš. Se postopa naprej do dvanajst — više do osemnajst, štiri in dvajset, trideset desetek, in na vsakej takej stopnji se nekoliko obstoji, da si otročiči jih znesek v rajniših zapamtijo. Zadnič se kupujejo svari po deset po vsakej ceni, najpred po krajcarjih, potle po rajniših in krajcarjih n. p. piskerč pšenice velja 2 fl. 17 kr. koliko veljata 2 čveteraka in pol, ali 10 piskerčov? odgovor 2 krat po 10 fl. 10 krat po 2 fl. in 17 desetic, koje znesejo 2 fl. 50 kr. ukup 22 fl. 50 kr.

Čislo ednajst razložimo u desetice in enojke, je zrajtamo posebe in potem soštejemo.

Čislo dvanajst nam da dvanajstice, ki jih gre pet na vsak rajniš. Prav bo, ako otrokom pokažemo, koliko dvanajstic je v dvéh, treh,

štirih, petih . . . rajniših, in jih učimo dvanajst razložiti u desetko in dvojko, tako da na zadače, kakor: koliko je 3, 4, 5, 6, 7 . . . krat po dvanajst odgovori 3, 4, 5, 6, 7 . . . krat po deset, in 3, 4, 5, 6, 7 . . . krat po dve, n. p. 7 krat po 10 je sedemdeset, in 7 krat po 2 je štirinajst, i 70 in 14 = 84. Ako je naloga dana v krajcarjih, se dvanajsterina (tucent) ložej rajta pa dvojnatih šestnicah, kakor po dvanajsticah, n. p. palica velja 53 kr. koliko dvanajsterina, odgovor 53 dvojnatih šestic. 53 šestic znese 5 fl. 3 šestice, in po dvoje 10 fl. 6 šestic, ali 10 fl. 36 kr. Sreberna žlica je po 5 fl. 47 kr., po čem pride dvanajsterina? odgovor 5 krat po 10 in 5 krat po 2 fl. kar znese 60 fl. in še 47 dvojnatih šestic; 47 šestic znese 4 fl. 7 šestic, po dvoje 8 fl. 14 šestic, ali 9 fl. 24 kr. ukup 69 fl. 24 kr.

Poštevati čislo trinajst se ravno po tem načinu uči. Razdē se v desetke in trojke, desetice in trojače, in ako je rajtba dana v krajcarjih, bo trinajst koscov veljalo toliko dvojnatih šestic in toliko krajcarjev, kolikor krajcarjev jeden velja n. p. dvojica nogavic se proda po 54 kr. — po čem jih bo trinajst dvojic? odgovori 54 dvojnatih šestic, in 54 kr. 54 šestic je 5 fl. 4 šestic, podvoje 10 fl. 8 šestic ali 10 fl. 48 kr. 54 kr. pridenemo 6 kr. da imamo opet 1 fl. in od 48 odštejemo 6 kr. znese ukup 11 fl. 42 kr. Štirinajst razdelimo u desetke in čveterke, ali desetice in reparje, tudi v desetke, trojke in enojko; v krajcarjih predložene zadače pa rešimo po dvojnatih šestnicah in dvojačah n. p. prač perta velja 18 kr. koliko bomo plačali za 14 pračov? odgovor 18 dvojnatih šestic, in 18 dvojač. Naj se veržejo na rajniše in krajcarje.

Petnajst se razdēli v desetke in petke, desetice in poldesetice ali petice; krajcarje pa bomo ložeje zrajtali, ako petnajstico razdelimo v dvojnato šestico, in trojačo. Dobro bo tudi, ako učimo otroke najti, koliko petnajstic gre na 1, 2, 3, 4 . . . fl.

Šestnajst in sedemnajst razloži po enakem načinu; in tako tudi osemnajst; tode osemnajst koscov bodeš ložej in naglej zrajtal po trojnatih šestnicah n. p. jedna ruta velja 46 kr. koliko dvanajsterina in pol ali pol druga dvanajsterina? — odgovor, 46 trojnatih šestic znese 4 fl. in 6 šestic, po troje 12 fl. in 18 šestic, kar da ukup 13 fl. 48 kr.

Devetnajst se more ravno tako razložiti v devetke in desetke, desetice, šestice in trojače; — pa krajcarji se ložej zrajtajo, ako vzamemo toliko dvajsetic manj toliko krajcarjev, kolikor krajcarjev jeden kos velja, n. p. 1 knjiga velja 17 kr. koliko 19? odgovor 17 dvajsetic manj 17 krajcarjev, 17 dvajsetic znese 5 fl. 40 kr. od 40 se odšteje 17 ali k 17 se došteje kar manjka do 20 to je 3, in k dvajstim, kolikor manjka do 40, kar verže 23 kr. Se ponovi zadača in najden znesek.

Ne bi trebalo način pošteve dalje znati, ker iz tega, kar se je do sada reklo, vsak učitelj lahko naprej pot najde; vendar še bomo nekake posebnosti pregledali, na ktere bi vsak morda ne naletel. (Dalje sledi.)

K n j i ž e v n o s t.

* Od našega rajnega Stanka Vraza so sledeća dēla tiskom na svitlo prišla: „Narodne pēsni ilirske,“ razdio I. Zagreb 1839.

„Djulabije, ljubezne ponude i. t. d.“ Zagreb 1840. „Guste i Tambura, različite pesni;“ zlatni Prag 1845. Literarna pozao-stalost Vrazova je res bogata i znamenita. Da bi le do dobrih rok pri-šla, i se hitro tiskom izdala! Med rečmi, ki jih je St. V. zapustil, se menda znajde drugi i tretji razdel izvrstne i velikovredne sbirke na-rodnih pesni ilirskih. Znamenito knjižnico svojo je Stanko Vraz sporočil Zagrebskemu museumu.

* Približuje se čas, ko bodo gospodi šolski prijatelji in slovenski domorodci po starej navadi konec šolskega leta svoje pridne učence ob-darovali. Mislimo taj besêdo prav u čas izreči, ako prijateljem mladine, posebno priraščene mladine priporočimo knjigo, od ktere je „Bčela“ že edenkrat hvalno govorila. Ta knjiga je: „Bogočastje sv. katoliške cerkve.“ Spisal in založil Dr. Jož. Muršec. To je knjiga, kakšne u slovenskem jeziku dosedaj še nismo imeli, kakšne smo pa že davno živo potrebovali. Ova knjiga prav milo in ganljivo razlaga sv. ceremo-nije, čase in praznike celega katoliškega leta, ktere prav razumeti je vsakemu ne samo dobro in koristno, temoč tudi silno potrebno. Sekov-ska knezoškofia je to „Bogočastje“ poterdila in lepo priporočila; tu-di zvonajna oblika je prav lična in zala. Dobi se tudi pri gosp. Janezu Leonu u Celovcu in velja lepo svezana v usnjenem robu s srebrnim napisom le 33 kr. sr.

* Gosp. Matija Majar je svojo slovnico prenaredel za ljudske šole, in jo misli visokemu ministerstvu predložiti, da naj jo poterdi za slovenske ljudske šole. Se vê, da je sestavljena u duhu složnem in uzajemnem. Boljše in potrebam Jugoslavjanov primernejše slovnice bode težko kdo napravil. Tudi knjižico: „Železnica iz ilirskoga narečja u rusko“ je Majar ravno dokončal. Ravno o pravem času pride ta knji-žica, — ona bode k slovanskej slogi in k približovanju slavjanskih na-rečjah mnogo pripomogla.

* Veselo je gledati, kako u slovstvu avstrijskih Slavjanov dela o jeziku staroslovanskem se množijo. Mimo grede bodi rečeno, da je staroslovanski jezik našej slovenščini naj bolje podoben. Ni tomu davno, kar je Dr. Miklošič izdal „Slovar“ tega jezika, kar je vladika (škof) karlovacki Joanović na svêtlo dal obširno slovnico tega posveče-nega jezika, — sedaj izdaja tudi Rusin, Antonin Dobřanský, fajmošter u Valjavi, spis: „Gramatiko staroslavjanskago cerkovnago jazyka.“ Ravno je tudi dr. Miklošič izdal staroslavjanski rokopis Supraslski in scer na troške ces. akademie na Dunaju. Te rokopis obseže 24 svetih živo-topisov, 30 homilij sv. Janeza Zlatoustnega, edno patriarha Pontia in četiri nadškofa Cyperskega Epifania. Rokopis je iz 11. stoletja in zra-ven najvažnejši dokument staroslavjanskega jezika. Ine svoje ima po klostru basilijskem Suprasli u Bialostoku u zapadnem Rusku na medji polskoruskej.

Tudi u Pragu je knjižica na svêtlo prišla, ktera uči staroslaven-ščino brati. O svojem času bodemo od te knjige kaj več povedali. —

Z m e s.

• U posljednjem listu „Bčele“ smo povabili Slovence pristopiti k druž-tvu za povestnico jugoslavensko. Bože daj, da bi te besêde bile padle

na rodovitna serca! Silno silno je tréba, da se mi Slovenci zdramimo i zavemo. U imeniku udov tega društva najdemo le malo Slovencev. Ciringar Jernej, duh. pomočnik u Jarenini pri Mariboru, — Krajnc Ivan, uradnik pri deželnej denarnici u Gradcu, — Matiašić Juraj, učitelj verozakona u Mariboru, — dr. Miklošić uradnik u cesarskeje knjižnici u Beču, — ti štiri gospodi so slovenski domorodci, ki smo jih našli u Arkivu! Slovenci, kar smo zamudili, hočemo popraviti: 1 rajn. upisnine in 2 rajn. letnine res ni veliko. Nekaj novih udov je vrednišivo „Slov. Bčele“ že nabralo; pa bode še nekaj časa počakalo, i potem denarje u Zagreb poslalo.

* Veselilo je nas u „Narodnih novinah“ broj 157 brati: Božidar Raić, duhovni pomočnik u Slivnici na Štajeru očituje od svoje i svojega druga Oroslava Čafa strane volju stupiti u društvo za pověstnicu jugoslavensku, pošle upisninu i prinesak. — Oba sta radostno za uda (članova) primljena, ker je vdeleženje bratje slovenske pri svih obće jugoslavenskih napravah, kakovo je i ovo društvo, potrebno i temelj lepše narodne prihodnosti.“

* Slavni němški fragmentist J. Fallmeyer iz Monakova (München) je bil za počastnoga uda društva za pověstnicu jugoslavensku izvoljen, i mu zavolj tega listina u ilirskem jeziku odposlana. Gosp. Fallmeyer piše društvu u Zagreb, kako je u ilirskem jeziku pisano listino proučil in prebral, in govoreć od napredka književnosti slavjanske razodene misel: da je prihodnost na strani naroda slavjanskoga, — kar je on med zapadnimi izobraženiki prvi opazil.

* „Magyar Hirlap“ piše iz Ščavnice (Schemnic) sledeće: Naš sviitli deželni poglavar, ki je ravno u našem mestu se obhodio, objišće, tudi evangelski lyceum, kjer so se ravno izpiti (skušnje) obderžovali. Sjutra dan pride k njemu deputacia profesorjev, da se mu pokloni. Deželni poglavar, baron Geringer, pobara profesorje: „zakaj še sada slavjanskim učencom madjarščino po sili narivajo?“ Po dolgem izgovarjanju i dokazovanju profesorjev jim baron Geringer končno naloži, da se zanaprej oistro derže postave ravnopravnosti, zakaj vlada njeg. veličanstva, presvitlega cesarja, nobednega nasilja u tej reči terpela ne bode. — „To je dobro zdravilo za profesorje, ki so na madjaromanio preveć nagnjeni,“ pristavi „Videnski Dennik“. Prosimo, mesto „madjarščine“ i „madjaromanie“ pri nas Slovincih malo drugaće brati! —

* U Pilznu na Českom je bila očitna sodba. Zatoženec je bil Čeh, njegov zagovornik Dr. Pankrac. Zagovornik je bil prednesel svoj govor po česko, — gosp. državni pravdnik, to je listi gospod, ki brani postavu, — ali ni jednakopravnost temeljna postava? — začne govoriti vse po němško. Gosp. zagovornik, dr. Pankrac ustane in nagovori gosp. predsednika sodbe takole: „Prosim gosp. predsednik! da bi gosp. državni pravdnik govoril u jeziku materskem, zakaj zatoženec je Čeh.“ — Slišali smo nekaj takega pripovedovati od gosp. dr. Kavčica u Ljublani. Ali to smo že pozabili, kako se je nam to pravilo: ali je dr. Kavčić že tako storil, ali pa, da misli tako prihodnić storiti. Živio! —

Med i pelin.

* Iz Maribora. Ljuba slov. bčela, povej, povej ljubljenim Slovincem, kaj bridkega se po Slovenii godi. Ne davno dobim od kolod-

vorske poštnije u Mariboru *) na recepis napisan opomin tega le zapopada: bitte künftigt auf Briefen deutsche Adressen zur Besorgung der Briefe, da alle (sic!) Postämter deutsch sind. Marburg 21. Juni 1851 Wabitsch m. p. — Toteга gospoda Wabitsch - a le to poprašamo: Zakaj se znanost jezikov tirja od vsakega, ki hoče službo na kaki c. kr. poštini dobiti? Meni ni toliko za moje napise, jaz mu lahko vse napise po nemško zakrožim. Le občno načelo se žali, se podkapa. Hič labor hoc opus! — Po tem načelu narodne ravnopravnosti mislim u svoji priprostosti: tudi slovenski napisi morajo veljati. Naj mi tedaj imenovan gospod ali tudi vsi njegovi tovarši take opomine deset ali stokrat pošlejo, ne bodo nič opravili. — Zato Slovenci pozor! Vsak Slovenec naj od seh dob vse napise po slovensko pisati začne! Unitis viribus! — C.

* Mi smo u „Bčeli“ oznanili žalosten glas, ki ga je nam neki popotnik od naših slovenskih bratov u Primorskem bil donesel. Kako resnična je bila naša žalostinka, pričajo „Novice“, ki takole pišejo: Iz Istrie 22. rožnika. † Kar pri nas pravice slavenskiga jezika v šolah in vradnicah vtiče, smo malo bolji, kot smo leta 1847 bili. Kako vse drugač je to na Goriskim, kjer sim unidan potoval, in kjer so me že v vsakim kraju cestni napisi v laškim in slovenskim jeziku razveseljevali! Čeravno to ni veliko, vunder le kaže, da se jezik slovenskiga naroda, ki tu prebiva, ne tlači, in da tudi slovenski domačin zamore brati, kam ga pot pelja, brez da bi mogel dolgo po tem popraševati. Pri nas v Istrii pa ni slavenski jezik še skoraj nič tistih pravic zadobil, ki so mu po vstavi zagoto ljene; mlačnost večine vradnikov, nečimernost zanamarjeniga naroda in overe prenapetih Talijanov so tega krive. Le v nekterih šolah je nekaj malo ur slovenskimu jeziku odločenih. Naj bi častita deželna šolska vradija v Terstu se milo ozérta na naše šole in tudi dolgo zaterlim Slavenam Istrije k njihovim pravicam pripomogla! Narod se ne more dušno omikati in tudi scer ne osrečiti, ako se mu perva pravica, ki jo na svet sebo prinese, odteguje!

* Komaj smo svojo žalost tiskati dali zavolj tega, da od slovenskega zemljovida naše „Slovenije“ ni več glasa ne traga: evo! čitamo u „Novicah“ radostno ove verstice: Iz Dunaja zvemo veselo novico, da se že 4 leta napovedani in po mnogih overah zaderžani slovenski zemljovid obsegajoč celo Ilirio, spodnje Štajarsko, Beneško in Ogersko Slovensko, zopet pridno izdeluje, in da, če nov zaderžek nenadama ne bo dela overal, bo zemljovid do konca tega leta gotov, in, kakor zvemo tako krasno, da se bo zamogel z vsacim zemljovidom meriti. Tako delo — prvo tega načina — ktero določi meje vsih dežel in zaznamova vse farne kraje, reke, gorè i. t. d. v slovenskim jeziku, potrebuje mnogo truda, mnogo stroškov, in bo častitimu izdatelju g. P. Kozlerju v toliko veči slavo, ker slišimo, da misli temu zemljovidu, v bakro izrezanimu, krajopisni in statistični pregled vsih v zemljovidu zaznamvanih krajev v slovenskim, nemškim in laškim jeziku pridjati. Sicer se bo to delo lepo vezalo s zemljovidi, ki jih je slovensko društvo v Ljubljani

*) Pri tej poštini morajo malo veselja in spoštovanja do ravnopravne slavnostine imeti. Tudi našo „Vojvodjanko“ svojim pečatom kakor se očitno vidi, navlašč tako zamacajo in očačkajo, da človek mnogo besed brati ne moreš. Zanasprej drugače, ali kar bodemo t žili! Uredn.

zaporedama na svitlo dajati se namenilo; obraz celiga sveta v dveh polkroglah je, kakor so »Novice« že omenile, v kamnotisu; za tem pride Evropa in za tem avstrijsko cesarstvo, s priloženimi krajopisi posamesnih dežel ob kratkim, kolikor je za poduk slovenskimu ljudstvu potreba.

* Šola — ta lépa, koristna in potrebna reč — šteje vendar le malo prijateljev! Le slišati, da se bode kje nova šola napravila, ali kaka slaba popravila in zboljšala, — je marsikteremu hud teru u peti! Za šolo pa še clo kaj dati in plačati, to jim čisto nič u glavo noče: še to maličko sbero (kolekturo) je marsikteri učeniku svojih otrok od nekib lét sem neusmileno in krivično odrekel in odtergal. Poslušajte, kako je ednega tacega modrijana gosp. Posnik, učenik u št. Kocianu na Koroškem plačal in zmordil! Ravno eden tak terdoserčnež, ki je gospodu učeniku sbero kratil, pride prosit, da bi se u njegovo hišo obhajal (zpovedat) šlo. Učenik hitro gre po gosp. duhovnika, prinese iz cerkve torbico, laterno in zvonček, ter vse tistemu terdoserčnežu ponudi. »Kaj to, zareži on, kaj je mi ta ropotija, alj ne pojdete Vi s gospodom bolnika obhajat?« »Jaz ne morem, odgovori lépo tiho učenik, jaz imam šolo.« »Alj nimate hlapca,« se uni odreže? »Ga imam, reče učenik, pa le za se, plačam ga jaz; Vi ste mi odrekli sbero, jaz Vam pa odrečem hlapca, le sami pojte!« — To se mi pravi lehkó zapopadljivo in prav kratko ljudem pokazati, kaj se jim sliši, in kako neumno ravna jo. —

* »Pražskim Novinam« se iz Gradca tole piše: Skoraj bode u Terstu se napravila slovanska beseda; k temu cilu so se že od pëvskega sbora u Gradcu pësmi u Terst poslale. To sicer za Terst ni nič kaj tako čudnega, ker tam mnogo Slavjanov ne samo prebiva, temoč tudi svoje hiše ima, — vendar to dokazuje, kako se ljubezen k narodskim zadevam pomalo povsod unema tudi tam, kjer morebiti o njej pred sledi ni bilo. Da se bode ta slovanska beseda napravila, se posebno prizadeva stranka ilirsko — slovenska. Zakaj ne samo to, da ona tam največ zastopena in nadomestovana bode, temoč Slovenci u sedajnem času pokazujejo tako gorečnost in iskrenost za svojo narodnost, da po pravici zaslužijo, da bi se na nje bolj oči obračale. Njih literatura (književnost) od dnu do dnu bogatejša postaja, in mladina je s takim duhom napolnjena, da smemo pričakovati naj obilnejšega sadja. Tajiti se pa vendar ne more, da še veliko manjka, kar imajo Slovenci storiti in popraviti, da bodo se s drugimi slovanskimi narodi mëriti, in s njimi napredovati mogli.

* Iz Borovelj (Ferlach) na Koroškem se nam piše: »Velika žalost mora Slovence obiti, kadar na svojej slovenskej zemli vidi vse napise pri vsih svojih oblastnijah u tujem nëmškem jeziku. Slovenec taj še tega ne zasluži, da bi se mu u zastopljivem jeziku na znanje dalo, kje njegova gospoda stanuje, kje ima svojo pravico iskati! Morebiti, da bode se s časom tudi to poravnalo, da bodo oblastnije na Slovenskem tudi slovenske napise dobile; koj na ravnost povëmo, da mi terdno zapupamo na našega občoljubljenega poglavarja, kteri Slovence in Nëmce ednako ljubeznivo in očetovsko oskerbuje. — Veselilo je nas Slovence viditi, da je tukajšna žandarmerija nad svojo kasarno tudi slovenski napis naredila.*) Še nekaj veselega imam na sercu. Tisti pastirski list,

*) Tudi u Podkloštru (Arnoldstein) ima žandarmerija nëmški in slovenski napis

ki so ga presviti Lavantinski knezoškof pred nedavnem zoper žganjarje izdali, in ki ste ga vi nam posali, gre od roke do roke, vse se pipe po njem; ali Bog hoče bode tudi marsikterega žganjarja ozdravil, in zmordil. Némški pastirski listi, naj bi jih kak angele iz nebes prinesel, so za Slovence zgubljeni, oni jih ne zastopijo; slovenska beseda pa sega globoko u slovenske serca! Prosimo lépo, da nam še več iztisov tega pastirskega lista pošlete; upamo, da bode to žlahtno seme padlo na dobro rodovitno zemlo!

S m ě š n i c a.

Kodraste lase, klobuček na stran
Suknico kratko, i hlače do pet
Perslik od spreda široko raz pet
Tako šemari se — Pseudo - Slavjan!

* Na slovenskem Štájaru bil je sejem. Někí kupec dolgo postupa gor i dolj ogledavajuč živinu, ker bi bil rad dvojicu težkih volov si kupil. Evo! zasliši med prodajavci jednoga mladoga korenjaka, ki prav po gospodsko t. j. po nĕmačko k sebi ga vabi. Voli, ki jih ovi korenjak ponudja, mu jako dopadnu. „Koliko budu imĕli,“ t. j. koliko veljaju, praša prodajavca? „Undert fufzehn“ odgovori važno děčak. Kupec na tihom ne vĕ, ĉe bi se veselil ali ĉudil ovej kupčiji. Živina je bila draga, toliko je bil skorom jeden vol vrĕden. Misli toraj, da se je prodajavec pri ceni zmedel. Kupec vole ogleduje, děčak mu pa zraven vedno neke kose svoje smĕšne nĕmĕije ponudja. Kupec, ki je nĕmško precej lomiti umil, se posmehuje, i začne, vendar vsigdar po slovensko, š njim barantati. Ali bolj ko on na slovensko vleče, bolj se děčak s nĕmĕijom mu utika. Naposled mu kupec obljuje 100 gld., alj děčak ostane pri svojem. „No naj se skadi, sreću dobru, veli kupec, vdari mu u ruku i vzeme hitro okolostojeće za svedoke (priče), da je kupčija sklenjena. Zatim pelja děčaka u oštariju i našteje mu 115 gold po mizi. Nĕmačko budalo počne prav debelo sada gledati, i dnarjev prejeti neče rekuč: „Gospodine vi se motite, to ĉe premalo biti, pogodila sva se za 150 gld.“ „Tako mi senca 150 gold! zareži kupec, misliš li, da sem na ušesih tada stal, ko si jih cenil „undert fufzehn.“ Pokazala se je sada očitna zmota šemastega děčaka.

U znorelej glavi je si bil račun takole napravil: 100 je „undert“, — 50 je pa kojón ponĕmĕil „fuf-zehn.“ Prav ponižno počne kupca prositi, da naj se kupčija razdere. Zastonj kupec odstopiti neče, ker je kmalo od začetka zmotnjavu k svojemu pridu porabiti htel. Vĕst se pa tudi pri njem u kupčiju vtikati nije smela, kakor se, žalibože! pri barantacih rado zgodi. Tudi svedoki so bili na njegovej strani i groze se děčaku, da ga ĉu tožiti. Naposled verže vendar kupec še nĕke goldinarje děčaku na verh, da mu nebi na potu domu serce od žalosti u hlače se izcedilo. Fanti slovenski! vzemite si primer na tej nĕmškutarii! Nemojte misliti, da, kdo suknu nosi, i hlače prav napete, da mu u kolĕnu poka, že tudi nĕmški umi. Ako bi vsi hišni golubi mahom kao sove ukati začeli, bi jim vrabci gotovo perje popipali i oči izključali.

Občni pregled

djaške knjigovne u Celovcu od začetka januara do konca julia 1851.

Radostju ti serce kipi viditi, kako se od dne do dne broj razliĉnih knjig pomnoŹuje. Sveršetkom decembra jest brojila naša knjigovna jedva 70 svezkov. U sedmih mešecih se jest pa pomnoŹila za 120 sv. Krasni i berzi naprėdak! Vsih svezkov skup dakle poĉita naša knjigovna 190, izvan mnogih veĉ naruĉenih, s kojimi ĉe se ĉislo 200 gotovo previšiti. Knjige su iz vsih slavenskih nareĉjah, osobito prevagaju med njimi ĉeske i ilirske. K ovom naglom pokroku ste nam pripomogle Źiva i vzajemna podpora slavenskih vlastitilov i naši mešecni prinesci, pojedinoga 15 kr. Ovdė ĉemo dohodke i stroške od teh sedem mešceva sastaviti i imenitnejše knjige imenovati, koje kinĉaju našu knjigovnu.

Dohodki		Strošci	
Měseĉni prinesci	22 for. 45 kr.	V januaru i februaru	12 for.
Od slav. Rudmaša	15 „	V marcu	10 „
Od slav. Stossira	2 „	V aprilu	18 „
Od slavenskoga bala	20 „	V maju i junia	8 „
Od neimenovanega			
iz št AndraŹa	10 „		
vкуп 69 for. 45 kr.		vкуп 48 for.	

Joše ostane 21 for. 45 kr. Za ove peneze su Źe knjige naruĉene: Kollarova Staroitalia, StaroŹitnosti slavenske od Šafařika i nekoje ruske i polske knjige.

Knjige imenitnejše.

Glasi domorodni, Poezie Prešerna, Ćeska ĉitāci kniha za šesti gymnazialni razred, Ruskaja chrestomatia I i II. dēl od Svjatnago, Pěsme i novele Vukotinoviĉa, Gunduliĉa Osman, Vila ostroŹinska, Lexicon Radices linguae slovenicae veteris dialecti, Pravila kako izobraŹevati ilirske nareĉje i v obĉe slavenski jezik II exemplara, Pohls polnische Sprachlehre, Grammatika cerkovno — slavjanskago jazika od Joanoviĉa, Razliĉita dēla Kukuljeviĉa, LaŹni car, Dēje universitij praŹské, Spisy Villaniho, Zabavne spisy Gogola, Meĉ a kalich od Wocela, Premyslovci od Wocela, Spisy basnicky Ćelakovského, Oglledalo Iliruma od Šveara, Arkiv za jugoslavensku povēstnicu, Obraz ĉeske slovesnosti, Zrcadlo slovenská, Nauĉeni o Źivlěch, Hlasové o potrebě jednoty spisovněho jazika, Dējepis ĉesky, Starši dējepis Ilirského, Povēstnica carne gore od Medakoviĉa, Mickievicz Vorlesungen über slavische Literatur. Ove bi bile naj znatnejše knjige u tom ĉasu alj kupljene alj darovane.

Dosadaj se naj pogustie ĉitaju ilirske, ĉeske i jezikoslovne knjige.

BoŹe blagoslovi i unaprėd ovi zaklad slavenstva, da se sve više pruŹaju nam pripomoĉki u slavenskom izobraŹenju!